

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради ХДАДМ

«02» травня 2025 р. протокол № 9

Голова Вченої ради, ректор

Олександр СОБОЛЄВ

**ПРОГРАМА ТВОРЧОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

для прийому на навчання осіб,
які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) магістра
(спеціаліста) для здобуття третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти
ступеня доктора мистецтв
зі спеціальності

**В4 Образотворче мистецтво та реставрація
ОТП Візуальні мистецтва**

Денна форма навчання

Харків – 2025

ВСТУП

Програма творчого вступного випробування для прийому на навчання осіб, які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) магістра (спеціаліста), для здобуття третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти ступеня доктора мистецтв із зазначеної спеціальності реалізує узагальнюючу функцію та має на меті оцінити знання абітурієнтів щодо принципів, закономірностей і розвитку образотворчого мистецтва.

Основні позиції програми орієнтовані на фахові компетентності, здобуті магістрами, відповідно до вимог Стандарту спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво і реставрація».

Знання, що мають продемонструвати особи, які вступають для здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтв:

- знання особливостей основних історичних періодів розвитку образотворчого мистецтва і реставрації творів мистецтва, їх загальних і відмінних характеристик;
- зміст основних тенденцій розвитку теорії образотворчого мистецтва і реставрації творів мистецтва.

Практичні навички, що демонструє вступник до аспірантури :

- орієнтація в історико-мистецтвознавчому матеріалі, уміння аналізувати погляди й теорії в мистецтвознавчому теоретичному дискурсі;
- уміння аргументувати власну теоретичну позицію й артикулювати принципи фахового знання;
- уміння застосовувати отримані знання при аналізі актуальних проблем наукових досліджень;
- самостійно визначати смисл і напрямок своєї наукової та практичної діяльності.

Компетентності, які має продемонструвати вступник до аспірантури:

- володіння теоретичним матеріалом для одержання системного знання в конкретній професійній сфері;
- навички теоретичного синтезу й узагальнення, володіння методологічним інструментарієм для успішного здійснення теоретичної й творчої діяльності;
- самостійне критичне мислення й вміння обґрунтувати власну теоретичну позицію;
- засвоєння та вміння використовувати на практиці принципів наукової дискусії і цивілізованого міжкультурного діалогу (об'єктивності, академічній коректності, толерантності).

Питання до творчого вступного випробування зі спеціальності для вступу на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтв

Програма розрахована на виявлення теоретичних знань у галузі мистецтвознавства, зокрема історії зарубіжного і українського мистецтва та основ реставрації

ЗАРУБІЖНЕ МИСТЕЦТВО

1. Канон в мистецтві стародавнього Єгипту. Основні пам'ятки мистецтва.
2. Основні пам'ятки мистецтва Стародавньої Греції. Роль її художніх принципів в історії європейського мистецького розвитку.
3. Візантійська художня система, її особливості.
4. Синтез мистецтв у готичній архітектурі.
5. Ренесанс в Італії. Провідні майстри стилю.
6. Сіль класицизм. Особливості розвитку класицизму в європейському образотворчому мистецтві.
7. Сіль бароко. Особливості розвитку в європейському образотворчому мистецтві.
8. Імпресіонізм та постімпресіонізм як стильові напрямки. Сутність імпресіоністичної колористичної реформи та оновлення системи пленеру. Основні представники.
9. Сіль модерн в європейському мистецтві. Регіональні особливості окремих шкіл. Основні представники.
10. Авангардні течії в європейському образотворчому мистецтві першої третини XX ст.
11. Реставрація пам'яток мистецтва. Формування наукових принципів.
12. Мистецтво постмодернізму. Ключові напрямки та представники.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО

1. Українська ікона. Особливості розвитку. Ікона храмова і хатня. Національні особливості.
2. Українське бароко. Етапи розвитку. Основні пам'ятки. Національні особливості.
3. Творчість Т.Г. Шевченка як мистця. Аналіз програмних творів. Роль у розвитку національного українського мистецтва.
4. Український пейзаж кін. XIX – перш. третини XX ст. Особливості розвитку. Основні регіональні центри.
5. Мистецтво українського модерну і символізму. Основні представники.
6. Георгій Нарбут. Його пошуки національної форми в мистецтві української графіки.
7. Михайло Бойчук та його школа «українського монументалізму».
8. Василь Кричевський. Основні види його мистецької діяльності. Особливості стильової еволюції в творчості.

9. Український авангард: напрямки, представники, місце в історії європейського мистецтва.

10. Український мистецький нонконформізм др. пол. XX ст. Сутність феномену, основні центри, представники.

11. Українське візуальне мистецтво XXI століття.

12. Історія розвитку реставраційної справи в Україні. Основні сучасні школи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Д. Антонович Д. Скорочений курс історії українського мистецтва. Прага: Вид. Укр. Ун-ту, 1923. 340 с.
2. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом: Мистецьке середовище Львова другої половини XX століття, Львів: Академічний експрес, 2001. 175 с.
3. Голубець О. Мистецтво XX століття: український шлях. Львів: Колір ПРО сервіс, 2012. 199 с.
4. Горбачов Д. О. Авангард. Українські художники першої третини XX ст. Київ: Мистецтво, 2016. 320 с.
5. Димщиць Е. «Український Пікассо» – Олександр Богомазов (1991). *Бібліотека українського мистецтва*: вебсайт. 06.11.2014. URL: <http://uartlib.org/ukrayinskiy-pikasso-oleksandr-bogomazov/> (дата звернення: 20.07.2020)
6. Жан-Клод Маркаде. Малевич. Київ: Родовід, 2013. 304 с.
7. Жмурко Т. Портрет: Виктор Пальмов. Експерименти з кольором. *Your Art*: інтернет-проект. 14.11.2019. URL: <https://supportyourart.com/stories/palmov/> (дата звернення: 14.02.2021)
8. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст. Київ: Наукова думка, 1983. 179 с.
9. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення Заг. ред.. Стівена Фартінга. Харків: Vivat, 2019. 575 с.
10. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. / ІМФЕ НАН України ім. М.Т. Рильського. Т. 3 (Мистецтво другої половини XVI – XIII століття [ред. Д. Степовик]. Київ, 2011. 1087 с.: іл.
11. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. / ІМФЕ НАН України ім. М.Т. Рильського. Т. 4 (Мистецтво XIX століття) [ред.. В. Рубан]. Київ, 2006. 760 с., іл.
12. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. / ІМФЕ НАН України ім. М.Т. Рильського. Т. 5 (Мистецтво XX століття) [голов. ред. Г. Скрипник, наук. ред. Т. Кара-Васильєва]. Київ, 2007. 1048 с., іл.
13. Кара-Васильєва Т. Народне мистецтво і художники авангарду: [стаття з журналу «Народне мистецтво», № 3/4 за 2001 рік]. *Бібліотека українського мистецтва*: вебсайт. 07.11.2018. URL: <http://uartlib.org/narodne-mystetstvo-hudozhnyku-avangardu/> (дата звернення: 20.07.2020).
14. Кара-Васильєва Т.В. Стиль модерн в Україні. Київ, 2021. 215 с/ Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України XX століття: У пошуках «великого стилю». Київ: Либідь, 2005. 274 с.

15. Кашуба-Вольвач О. Олександр Богомазов. Автопортрет. Київ : Родовід, 2012. 108 с.
16. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ століття. Київ: Грані-Т, 2006. 240 с.
17. Лейбфрейд А.Ю., Полякова Ю.Ю. Харьков. От крепости до столицы. Заметки о старом городе. Харьков: Фолио, 2004. 330 с.
18. Моран Анри де. История декоративно-прикладного искусства от древнейших времен до наших дней с приложением статьи Джеральда Гассио-Талабо о дизайне. Москва: Искусство, 1982. 576 с.
19. Овсійчук В.А. Майстри українського бароко. Київ, 1991. 400 с.
20. Овсійчук М.А. Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2008. 414 с.
21. Павлова Т. Чечик В. Борис Косарев. 1920-ті роки. Від малярства до теа-кіно-фото. Київ :Родовід, 2009. 288 с.
22. Павлова Т. Мистці українського авангарду в Харкові. Харків: Графпром, 2015. 474 с.
23. Рубан-Кравченко В. Кричевські і українська художня культура ХХ століття. Василь Кричевський. Київ: Криниця, 2004. 704 с.
24. Селівачов М. Лексикон української орнаментики / ІМФЕ. КДІДПМіД, МУНДМ. Наукове т-во ім. М. Трохименка. Київ, 2005. 400 с.: іл. Смирна О. Український мистецький нонконформізм. Історичний і світоглядний вимір. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. У 2 кн. – К.: Інтертехнологія, 2006. С. 77 – 94.
25. Соколюк Л. Михайло Бойчук та його школа. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2014. 386 с.
26. Соколюк Л. Михайло Жук: мистець-літератор. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2018. 255 с.
27. Степовик Д. Історія української ікони Х – ХХ ст. Київ: Либідь, 1996. 140 с.
28. Степовик Д. Українська ікона: Іконотворчий досвід діаспори. Київ: Балтія друк, 2008. 160 с.
29. Український авангард: Альбом / Авт. вступ ст. та упор. Д. Горбачов. Київ: Мистецтво, 1996.
30. Українські мистці у світі: Матеріали до історії українського мистецтва ХХ ст.. Авт.-упор. Г. Стельмашук. Львів: Априорі, 2013. 520 с.
31. The paintings that revolutionized art. Munich – london – New-York. 2016 (first published in hardback in 2013), 105 p.
32. Chilvers,Ian (2005). The Oxford dictionary of art (3rd ed.). [Oxford]: Oxford University Press. ISBN 0198604769.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповіді на питання вступників на третій (освітньо-науковий) рівень, оцінюються за 200 бальною системою. При цьому оцінюються якість науково-теоретичних знань. Мінімальна кількість балів для кожного із вступних іспитів, з якими вступник допускається до участі в конкурсному відборі – 152 бали.

У балах оцінка та за національною шкалою		Пояснення
Високий рівень		
100-200	200	Відповіді на питання екзаменаційного білету повні, коректні та виважені. У структурі відповіді присутня постановка проблеми, її обґрунтування, аналіз та висновки. Авторська точка зору обґрунтована та послідовна. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник демонструє знання фахової літератури, засвідчує вміння критично мислити, вести дискусію
	190-199	Відповіді на питання екзаменаційного білету повні, коректні та виважені. У структурі відповіді присутня постановка проблеми, її обґрунтування, аналіз та висновки. Авторська точка зору обґрунтована та послідовна. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник демонструє знання фахової літератури, засвідчує вміння критично мислити, вести дискусію. Але може відчувати деякі труднощі під час проведення дискусії.
Достатній рівень		
	181 – 189	Відповіді на питання екзаменаційного білету в цілому повні, коректні та виважені. У структурі відповіді присутня постановка проблеми, її обґрунтування, аналіз та висновки. Авторська точка зору переважно обґрунтована та послідовна. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань. Утім, частково наявні помилки, труднощі під час дискусії.
	171 – 180	Відповіді на питання екзаменаційного білету в цілому повні, коректні та виважені. У структурі відповіді присутня постановка проблеми, її обґрунтування, аналіз та висновки. Авторська точка зору переважно обґрунтована та послідовна. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань. Утім, наявні помилки у володінні фаховою літературою, деякі фактичні помилки і відчуються труднощі під час дискусії.

	162 - 170	Відповіді на питання екзаменаційного білету більш-менш повні, коректні. У структурі відповіді присутні аналіз та висновки. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань. Утім, наявні помилки у володінні фаховою літературою, деякі фактичні помилки і відчуються труднощі в обґрунтуванні авторської точки зору і під час дискусії.
	152 - 161	Відповіді на питання екзаменаційного білету більш-менш повні, коректні. У структурі відповіді присутні аналіз та висновки. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань. Утім, наявні помилки у володінні фаховою літературою, деякі фактичні помилки, часом не вистачає послідовності і відчуються труднощі в обґрунтуванні авторської точки зору і під час дискусії.
Середній рівень		
	132 - 151	Відповіді на питання екзаменаційного білету більш-менш повні, але не завжди коректні. У структурі відповіді присутні аналіз та висновки. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань. Утім, наявні помилки у володінні фаховою літературою, деякі фактичні помилки, часом не вистачає послідовності і відчуються труднощі в обґрунтуванні авторської точки зору і під час дискусії.
	133 - 142	Відповіді на питання екзаменаційного білету більш-менш повні, але не завжди коректні. У структурі відповіді присутні аналіз та висновки, але трапляються помилки. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань. Утім, наявні помилки у володінні фаховою літературою, деякі фактичні помилки, а також помилки в історіографічному аспекті, часом не вистачає послідовності і відчуються труднощі в обґрунтуванні авторської точки зору і під час дискусії.
	124 - 132	Відповіді на питання екзаменаційного білету більш-менш повні, коректні. У структурі відповіді присутні аналіз та висновки. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань. Утім, наявні помилки у володінні фаховою літературою, деякі фактичні помилки, а також помилки в історіографічному або формально-логічному аспекті, часом не вистачає послідовності і відчуються труднощі в обґрунтуванні авторської точки зору і під час дискусії.

Недостатній рівень		
	123 і нижче Не прохід- ний бал	Відповіді на питання екзаменаційного білету представлені в неповному обсязі, є некоректними та помилковими в історіографічному або формально-логічному аспектах. Структура відповіді не послідовна. Аналіз проблеми відсутній. Продемонстровано слабке володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді допускає вагомі неточності та помилки.